

ЗА ВЪЗРОЖДЕНСКИЯ ДУХ НА СЪВРЕМЕННИЯ БЪЛГАРСКИ УЧИТЕЛ

„И виждам как с усмивка приближаваш - от нас по-мъдър и от нас по-млад...”

Иван Стамболиев

В епохата на Възраждането нашите възрожденци – народни будители успяват да извоюват самостоятелно българско училище, българска патриаршия и национална независимост. Възрожденският учител издига българското слово, националност и християнска вяра. Днес, съпоставяйки двете епохи – минало и настояще, се питам гори ли още възрожденският пламък в очите на българския учител, когато в сегашните вълчи времена трябва да създава личности...?

Познавам много учители-новатори, владеещи съвременните информационни технологии, информирани, доказани професионалисти, учители с утвърден опит и авторитет, които се раздават на своите ученици. Но моето внимание винаги ще привлича дългогодишната учителка по химия – Иванка Караджова, защото тя продължава да доказва със своята активна обществена дейност, с творчеството си и с начина си на живот, че е един достоен ученик на своите прогресивни учители, че е жива възрожденската искра в душата ѝ.

Иванка Караджова е учител по призвание, а не всички учители могат да се похвалят с това...Макар че е химик по образование, тя е роден литератор, превъзходен оратор с харизма и чар, завладяваща със своето човешко обаяние, с мъдростта , с аналитичния си поглед и сърдечна усмивка. Допреди няколко години я познавах само като една от гимназиалните учителки по химия от Ботевградската гимназия. Но, когато животът ме отведе в с. Трудовец и имах непосредствени контакти с нея, я преоткрих, защото надникнах в нейния душевен свят на творец и човек. Въпреки, че и аз съм учител, изпитвам все още неудобство, когато ѝ говоря на „ти”, но тя така предпочита. От задушевните ни разговори, които за мен са истински житейски уроци, аз изградих в съзнанието си един нов образ за нея – образа на учител „ с възрожденски дух, душа, помисли и дела”. С трепереща ръка поех ръката ѝ и поканата ѝ за приятелство.

Научих, че Иванка Караджова е израснала в будно семейство, от което е наследила обичта към всичко родно и най-вече към българската литература. Самата тя споделя: „Знаех наизуст Ботевото стихотворение „Хаджи Димитър“, преди да тръгна в първо отделение“. Спомня си още как силно развълнувана пристъпвала, водена от майка си по дървеното мостче над река Касица, за да влезе за първи път през високите порти на училището. С гордост казва: „Моят учител Никола Гюрчев беше истински възрожденски учител! Той ни е водил на всяко паметно място!“

В един свой красив цитат, поместен в албума „Полъх от миналото на Трудовец“, Караджова с носталгия си спомня:

Години, години, години... И радостни и тъжни,

И свободни, и поробени, и разрушителни, и съзидателни.

Но несломими- като духа български!

Тя е минала през тези години и знае, че трудностите не са ни сломили.

Любознателната Караджова непрекъснато се усъвършенства и самообразова. Признава, че всяка вечер си ляга с някоя енциклопедия, с тълковния речник или с том от българската история. Всестранните ѝ интереси я шлифоват. За мен тя е енциклопедист – също като Любен Каравелов – патрона на нашето училище. Караджова е човек с достойнство, с активна гражданска и човешка позиция, които ревностно отстоява. Обича България такава, каквата е, но на сърцето ѝ е селото, най – много милее за българското училище, за родния Трудовец и за някогашното селско училище, дало успешен старт в живота на много видни личности от нашия край. Затова, ровейки се в книгата „Миналото на Орханийска околия“, учителката установява, че за образованието в нейното село информацията е оскъдна., а другите селища са писали подробно за „прохождането“ на образованието. Разкривайки, че няма никакви сведения за първия учител Георги Недков Гергов, който пръв въвежда сричковия метод, а учениците му- „звуквата метода“, Караджова е дълбоко провокирана и си поставя високата цел – **да възроди историята на училището в родното си село**, по-точно този възрожденски период, който не се познава. И започва продължителната ѝ изследователска

дейност, която присърце приема. Така се заражда идеята да напише книгата „Под стряхата на родното училище”, в която по увлекателен начин да разкаже на сегашните и бъдещи поколения откъде са тръгнали дедите им.

Писателката е съпричастна с прочетените в различните източници мисли, а именно: „ За да направим България, първо трябва да направим българите”; „ Преди да напечатим Евангелието, ние трябва да напечатим българския учебник!” Щастлива е да разбере, че мисията на дедите ни е била: „От елементарна грамотност – към светско образование!”

В ръкописа на бъдещата книга чета впечатляващите изрази:” Учителю, минах по твоите пътеки, разлиствах старите албуми с трепет и вълнение..., но нямаше снимката ти. А не я открих, защото твоето време беше не време за снимане, а време за проглеждане!” Така авторката се обръща към някогашния възрожденски учител Георги Недков, ползвал се с добро име и му маха с ръка за поздрав през моста на Времето.

Встъплението към един раздел от бъдещата книга е другото, което ме трогна. Там е написано следното: ” Ако Паисий ни написа историята, то Петър Берон ни написа Буквара, за да можем да я прочетем.” И следват увлекателни разкази, един от които е „Тайните на стария шкаф”. Този шкаф и до днес се пази на училищния таван и ѝ помага в издирвателската дейност.

Открехвайки леко завесата на черновата на книгата „Под стряхата на родното училище” от Иванка Караджова, усещам, че се е родило едно уникално четиво за млади и стари, което много скоро ще „види бял свят”. Това четиво е стойностно, защото е написано с възрожденски патос, жар и хъс . То е късче от сърцето на своя автор – една истинска българка, която може да мери ръст с известните наши възрожденци – будители. Тя също като Паисий заклеява чуждопоклонничеството. Никога не прави компромис с правдата и със себе си, каквото и да ѝ струва това. За човека би си дала и последния залък. Не е двулична, лицемерието ѝ е чуждо. От позицията на един редови човек гледа на нещата от живота. Искрено споделям убежденията ѝ, че трябва да се вслушваме в житейските мъдрости на обикновените хора, че не само образованието е критерий за

интелекта на даден човек, че съвременният учител трудно би възродил потъпканите морални ценности, които носи в душата си и иска да предаде на своите ученици.

На въпроса ми „Какъв трябва да бъде днес учителят, за да възпитава добродетели?“ Иванка Караджова отговаря така: ” Да е приятел на децата, но да бъде и достатъчно взискателен. Да е информиран в своята област, да ратува за запазването на българщината: чистотата на родния език; националното самочувствие...Да бъде мъдър и добър човек...

Връщайки се назад във времето, разбирам, че Караджова подарява на трудовчани и творбата си „Два върха под родното небе“, посветена на поета Никола Ракитин и учителя-етнограф Георги Попиванов – истински колоси в историята на селото, станали негова емблема – пропуск за Европа и света. Със завиден ентузиазъм и голяма доза артистичност учителката участва със свои изказвания на всеки национален празник. Най-вече се помни умелото популяризиране сред децата на единствената книжка, останала от турско робство и сравнена от проф. Ст. Романски с „Житието на Софроний Врачански“ – „Спомени от преди и по време на Освободителната война“ от свещеник Иван Попилиев – бащата на Георги Попиванов.Това живо пресъздаване на историята винаги ще се помни.

Призвана да бъде учител на народа, със своите идеали, с това, на което посвещава голяма част от живота си, Иванка Караджова несъмнено е един съвременен възрожденски учител, обичан и уважаван от няколко поколения. Тя продължава просветителската си мисия, независимо от зрелостта на годините...А какъв по-добър пример за възрожденски дух у един наш съвременник? Караджова знае, че всеки български учител носи частица от своите предшественици и вярва, че възрожденският огън няма да угасне...

Хубаво ми е с нея, сгушени „под стряхата на родното училище“, за което тя винаги ще милее...

УЧИТЕЛКО, ЦЕЛУВАМ ТИ РЪКА!

